

Stanislav Beran

ZTRACENÝ V POVĚTRÍ

ilustroval
Ján Kurinec

HOST

Stanislav Beran

ZTRACENÝ V POVĚTRÍ

**ilustroval
Ján Kurinec**

Brno 2023

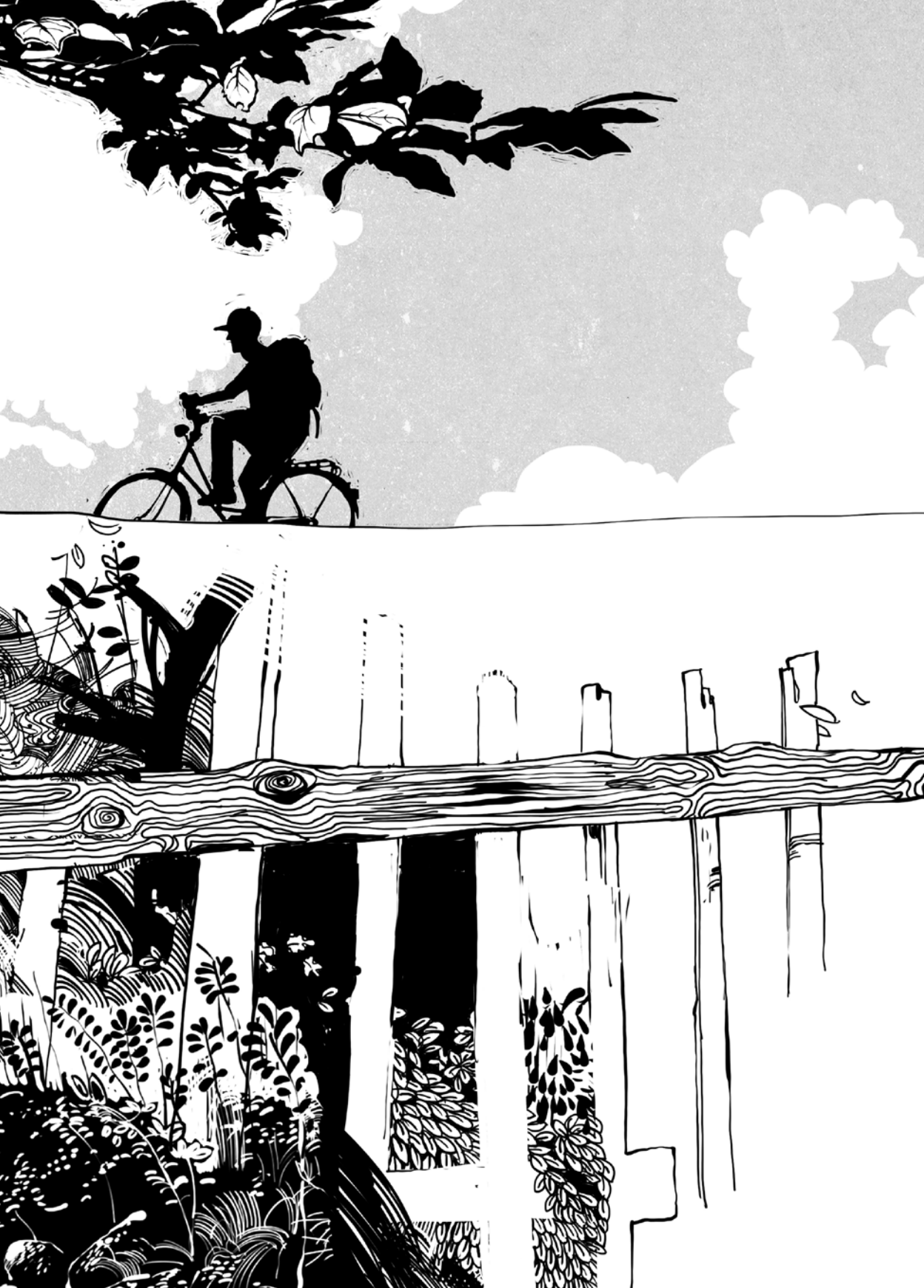
© Stanislav Beran, 2023
Illustrations © Ján Kurinec, 2023
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2023
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-1756-5 (PDF)
ISBN 978-80-275-1757-2 (ePUB)
ISBN 978-80-275-1758-9 (MobiPocket)

Věnováno Jáchymovi a Matyášovi

MUSÍ TO VYJÍT

Mikuláš si všimne sloupu prachu, který stoupá uprostřed pole, točí se v kruzích a na vrcholu se zase rozpadá. V dálce hrčí traktor a z přívěsu za ním vypadávají na zem žluté balíky slámy. Je horko. Po cestě mezi poli se pomalu pohybuje postavička a vede kolo.

Mikuláš se podívá na hodinky. Je jedenáct a slunce pomalu vystoupalo nad stromy. Vytáhne z batohu balíček rozdrcených sušenek, nacpe si je do pusy a zapije vodou z lahve. Postava s bicyklem zmizí v zatáčce, Mikuláš přidá do kroku a nakonec se rozběhne. Dupe kolejí vyjetou na cestě od aut, mine kamenný křížek s uschlou kytkou stojící ve sklenici na zemi. Dneska to musí vyjít.

SOUSED

To, že je se sousedem něco v nepořádku, Mikuláš pochopí, když se jedno odpoledne schovává před babičkou u plotu za keříky rybízu.

Babička zase prosila, aby jí zahrál něco na kytaru, jenže jemu se nechtělo, a tak jí řekl, že písničku, kterou chtěla slyšet, nezná. Vlastně ani moc nelhal, protože to byla nějaká hloupost pro malé děti, kterou už dávno zapomněl, a když mu ji babička začala zpívat, radši vyskočil ze židle, zahodil rozečtenou knížku a utekl se schovat ke králíkům. Babička si vždycky vymyslí něco, co se jemu zrovna nechce, a nedá pokoj, dokud není po jejím nebo dokud Mikuláš neuteče.

Je to podle něj strašná nespravedlnost, tohle všechno. Jsou prázdniny, takže má přece volno. Žádná škola, žádné cvičení na kytaru, žádné plavání. Žádné vstávání v sedm ráno. Naprostá svoboda. Ale místo toho, aby si doopravdy mohl dělat, co chce, ho jako každý rok rodiče naložili do auta a odvezli k babičce a dědovi, kam za ním z domova přijíždějí jen na víkend. A on tady teď musí trávit čas potloukáním se po zahradě, sbíráním letních jablek a štouráním kusem drátu v pletivu králíkárný.

Když zaslechne babiččin hlas, skrčí se v rybízových keřích u plotu. Kolem hlavy mu bzučí vosy, babička ze zápraží zavolá

ještě jednou, pak se rozhlédne a zmizí v domě. Na druhé straně plotu vrznou dveře a před sousední dům vyjde hubený muž v montérkách, kostkované flanelové košili a placaté čepici. Sou-
sed Čurda, kterého babička nemá ráda, protože jeho slepice často podhrabávají plot a ničí jí záhony. Přišourá se ke kůlně u plotu, Mikuláše si vůbec nevšimne, otevře a zmizí uvnitř. Z boudy se pak ozývá bouchání, hlučné plechové rány. Po chvíli se dveře zase otevřou a soused vyjde ven. V ruce drží vlajku, normální vlajku, takovou, kterou Mikuláš vídá o svátcích viset na úřadu a taky na škole. Sou-
sed sebere kolo opřené o kůlnu, vlajku napěchuje do starého batohu a pomalu se dostrachá k brance. Mikuláš rychle utrhne pár červených kuliček rybízu, nacpe si je do pusy, a jakmile soused nasedne na kolo a zmizí po cestě pryč, vyskočí a uteče na zahradu za domem. Odtud vidí mužskou postavu klátící se na bicyklu, jak projíždí mezi domy ven z vesnice, až mu nakonec zmizí z očí.

Králíci v kotcích dupou a on slyší, jak babička volá, že už mu dá s kytarou pokoj, ať se vrátí. Objeví se v kuchyni až po nějaké době, sebere z mísy jablko a tiše pozoruje dědu, který leží na kanapi s rozevřenými novinami.

„Tak mi zahraješ třeba zejtra, jo?“ připomene mu babička, že stejně bude po jejím, ať Mikuláš chce nebo ne. Mikuláš se beze slova sebere a odejde pryč. Opřený o plaňky u plotu pak sleduje, jak sousedovy slepice hrabou v řídké trávě a vyzobávají červy. A napadne ho, že jestli ho babička donutí, aby jí zahrál, přehodí jednu slípku přes plot do babiččina záhonu, třeba s hrachem.

Dnes ráno mu děda nabízel, že se pojedou vykoupat. Koupat se Mikuláš taky nechtěl, protože u rybníka se o prázdninách scházely všechny děti ze vsi. Když ho rodiče před pěti lety nechali u babičky poprvé, nechal se Mikuláš přesvědčit a k rybníku

s dědou šel. Byl jediný, kdo ještě neuměl plavat, a když stál po pás ve vodě s nafukovacím kruhem, smáli se mu všichni.

„To víš,“ prohodil tenkrát děda slunící se v trávě. „Neplavec je tady to samý co utopenec. A utopenec je buřt ve sklenici. Dokud nebudeš plavat, budeš pro ně buřt. Nauč se plavat.“

Že je utopenec buřt, to Mikuláš nevěděl a nelíbilo se mu to. Dnes plavat už dávno umí, kraulem by tu jejich louži přeletěl jedna dvě, plave závodně a určitě mnohem líp než všichni ostatní, ale riskovat, že se mu bude zase někdo kvůli té hloupé vzpomínce smát, to ani náhodou.

KAM JEL?

Proč vlajku, vrtá Mikulášovi hlavou. Nechá se po obědě přemluvit a jde s dědou aspoň na houby. Bloumá mezi stromy a místo hledání hřibů a lišek má znovu před očima, jak soused cpe do batohu červeno-modro-bílou vlajku a odjíždí někam pryč.

V lese je asi sucho, houby nerostou. Má se aspoň na co vymluvit, když nic nenajde. Děda bude mít určitě zase plný koš. Je pyšný, že se nikdy nevrací s prázdnou, až to občas Mikulášovi přijde k smíchu. Jemu jsou houby ukradené, víc ho teď zajímá ta vlajka.

„Tak co?“ zeptá se děda, když se po nějaké době sejdou na cestě.

„Nic,“ pokrčí Mikuláš rameny.

„Musíš vědět, kam jít,“ ušklíbne se děda a vítězoslavně zdvihne košík.

„Dědo,“ začne Mikuláš opatrně. „Jakej je Čurda?“

„Čurda?“ odplivne si děda. „Čurda je starej blázen. Proč se ptáš?“

„Babička zase nadávala,“ zalže Mikuláš.

„Babička na něj nadává pořád,“ souhlasí děda. „Kvůli slepicím nebo tomu haraburdí, co pořád tahá do chalupy.“

„Jakýmu haraburdí?“

„Samý divný věci,“ zabručí děda, posadí se do trávy a zavíracím nožem začne okrajovat houby. Červivé kousky hází na zem.

Když rozkrojí poslední hříbek, řekne najednou: „Čurda vyrostl bez táty a máma byla taky taková bláznivá, jako je on. To ona ho naučila tahat do baráku všechny ty nesmysly. Představ si, že jednou spolu začali stavět letadlo.“

„Letadlo?“ vydechne Mikuláš.

„Letadlo,“ přikývne děda. „Najednou se u nich na dvoře objevilo křídlo z letadla, chvíli potom i druhý. Pak přijeli esenbáci a všechno jim to zase vzali.“

„Proč?“

„No,“ podrbe se děda na hlavě a chvíli to vypadá, že buď neví, nebo že se mu moc nechce to říct. „Tenkrát se to prostě nesmělo, lítat si, kam bys chtěl. Ani se o tom nesmělo moc mluvit.“

„Proč?“

„Proč, proč,“ ušklíbne se děda. „Prostě nesmělo. Mohli bejt rádi, že jim to letadlo sebrali dřív, než doopravdy zkusili někam letět. Zbyl by z nich akorát mastnej flek. Letadlo, taková volovina,“ ukončí řeč a vstane z pařezu.

Letadlo vrtá Mikulášovi hlavou. Letadlo. Starý Čurda se svojí mámou stavěl letadlo. S Mikulášem by máma asi letadlo nestavěla. Ani babička, táta, ani děda. No, táta možná jo. Letadlem letěl na dovolenou, to bylo ale spíš něco jako jet autobusem. Takové letadlo asi soused nestavěl. Vypadá, že si neumí opravit ani kolo. Asi to bylo letadlo na lítání jen tak kolem vsi. Ale sebrali jim ho. Esenbáci.

„Dědo, kdo to jsou esenbáci?“

„Policajti,“ odpoví děda za chůze, utrhne si stéblo trávy a žvýká ho. Děda žvýká travu, aby nekouřil. Kouřit mu zakázala babička.

„A proč se jim říkalo esenbáci?“

„Dřív se policajti jmenovali Sbor národní bezpečnosti, es-en-bé. Takže esenbáci.“

Vyjdou z lesa a pokračují cestou mezi poli. V místech, kde po dešti stály kaluže vody, se odlupují šupiny popraskaného bahna. Mikuláš do nich dupe, ve vyschlém blátě po něm zůstávají stopy tenisek.

„Hele, Čurda,“ ukáže najednou do polí. V dálce se kymácí postava na bicyklu, pomalu, jako by nejistě kličkovala ve vyjetých kolejích.

„No jo, je to on,“ přikývne děda.

„Kde byl?“

„Kdoví. Pořád někam jezdí. Je to divnej pavouk.“

„Nebyl třeba na rybách?“ zeptá se Mikuláš a hned si vzpomene na vlajku, kterou si Čurda cpal do batohu. Tu by si asi na ryby nebral.

„Na rybách?“ opáčí děda. „To by si vezl pruty. Říkám ti, že je to blázen. Jednou jsem ho potkal v lese, jak táhne na zádech koňský sedlo. Jako by byl sám kuň. Když si mě všiml, dělal, že mě nevidí, rozběhl se a utekl. Blázen.“

Mikuláš sleduje postavičku na cestě. Připomíná mu obrázek, který máma povésila v obýváku ke dveřím. Pole, cesta, na ní člověk. Třeba má Čurda vlajku pověšenou v kuchyni nad televizí.

„Babička nám k večeři udělá smaženici,“ oznámí děda.

„I pro mě?“ vyděsí se Mikuláš.

„Jestli nechceš bejt hladý,“ usměje se děda a vyplivne stéblo trávy.

„Já bych chtěl spíš něco sladkýho.“

„Jestli nasbíráš jahody, možná ti udělá jahodový knedlíky.“

Čurda zmizí za kopcem. Mikuláš šlape v dědových stopách a rozhodne se, že si zahraje na Čurdovu slepici a taky se podívá za plot. Jen to bude opačným směrem, k Čurdovi.

MAPA

Babička mu jahodové knedlíky uvaří, dokonce jdou jahody nasbírat spolu. Ovoce je krásně zralé, miska bude za chvíli plná. Děda se se svým košíkem plným hub posadí na zápraží, kde je krájí na tenké plátky a rozkládá na velké síto.

„Sušený budou v zimě do polívky,“ prohodí k Mikulášovi.

„Babi, co je zač ten Čurda?“ zeptá se Mikuláš, jakmile se sklóní k záhonu.

„Na toho si dej pozor,“ zdvihne babička hlavu. „S tím nikdo ze vsi nemluví. Ženský říkají, že Čurdou straší děti, když zlobí.“

„Je zlej?“

„Je praštěnej. Tys s ním mluvil?“ podívá se podezíravě na Mikuláše.

„Jen jsme ho dneska s dědou viděli na cestě u lesa.“

„Tam jezdí pořád,“ mávne babička rukou, vstane ze záhonu a s miskou jahod zmizí v domě. Děda smete zbytek hub na zem a vydá se za ní.

Mikuláš zůstane sám. Čurdův dům ho láká, tedy vlastně jen kůlna, odkud ráno Čurda vyšel. Takže nakonec udělá to, co udělat musí. Přeleze plot a s žaludkem staženým strachy se připlíží ke dveřím kůlny. Je na nich obyčejná petlice, do které je vražený dřevěný kolík. Nahlédne dovnitř oknem, nevidí nic než

chcíplé mouchy na rámu a na parapetu položený srp na travu. Opodál kvoká hejno slepic, ale z Čurdova domu na Mikuláše nemůže být vidět. Vytáhne kolík z petlice a vplíží se dovnitř. Do nosu ho uhodí vůně sena a smrad králičích bobků. Na hřebíku u dveří visí starý vojenský kabát, pod ním stojí holínky. U protější stěny je stará králíkárna, ze tmy kotců prosvítají ušaté hlavy přitisknuté k pletivu a ozývá se dupání. Dál nic. Mikuláš sebere z hřebíku kabát a prohledá mu kapsy. Najde v nich jen zmuchlaný posmrkaný kapesník, na hřebíku pod kabátem ale visí ještě něco. Je to stará mapa v rámu. Mapa s názvy vesnic, které mu znějí povědomě, ale je to nějak podivně napsané. Kamenitz, Hirschau. Zní to jako Kamenice a Hiršov, ale zkomoleně, možná německy. Uprostřed zelené plochy, která značí les, svítí červený křížek. Mikuláš si představí dnešní cestu na houby, najde na mapě rybník a porovná to místo s místem na mapě. Je to asi na půl cesty směrem k červenému křížku, Čurda tedy dnes jel právě tam. S vlajkou nacpanou do batohu, na kole.

„Mikuláši,“ zaslechne volání. Vyhlédne oknem ven a uvidí, jak babička stojí na zápraží a rozhlíží se. Počká, až zase zmizí v chalupe, sáhne do kapsy pro mobil a několikrát si mapu vyfotí. Pak pověsí kabát zpátky na hřebík, opatrně otevře dveře kůlny, a než vykročí ven, dlouho sleduje dveře Čurdova domu. Z králíkárně za ním se ozve zadupání a Mikuláš se vyplíží ven. Přeleze plot a jakoby nic nakráčí do kuchyně, kde na plotně v kastrůlku prská rozpálené máslo.

„Kde seš, kluku?“ zamumlá babička, když s utěrkou v ruce slévá knedlíky. „Kolik jich budeš chtít?“

„Čtyři.“

„Dáš si pět,“ rozhodne babička. Vysází pět bílých koulí na talíř, posype je tvarohem a přelije máslem.

„Babi, co je to Hirschau?“ zeptá se Mikuláš a posadí se ke stolu.

„Hiršau?“ položí před něj babička talíř. „Hiršau se německy jmenoval Hiršov. Vezmi si příbor.“

„Hiršov se jmenoval německy? Proč?“

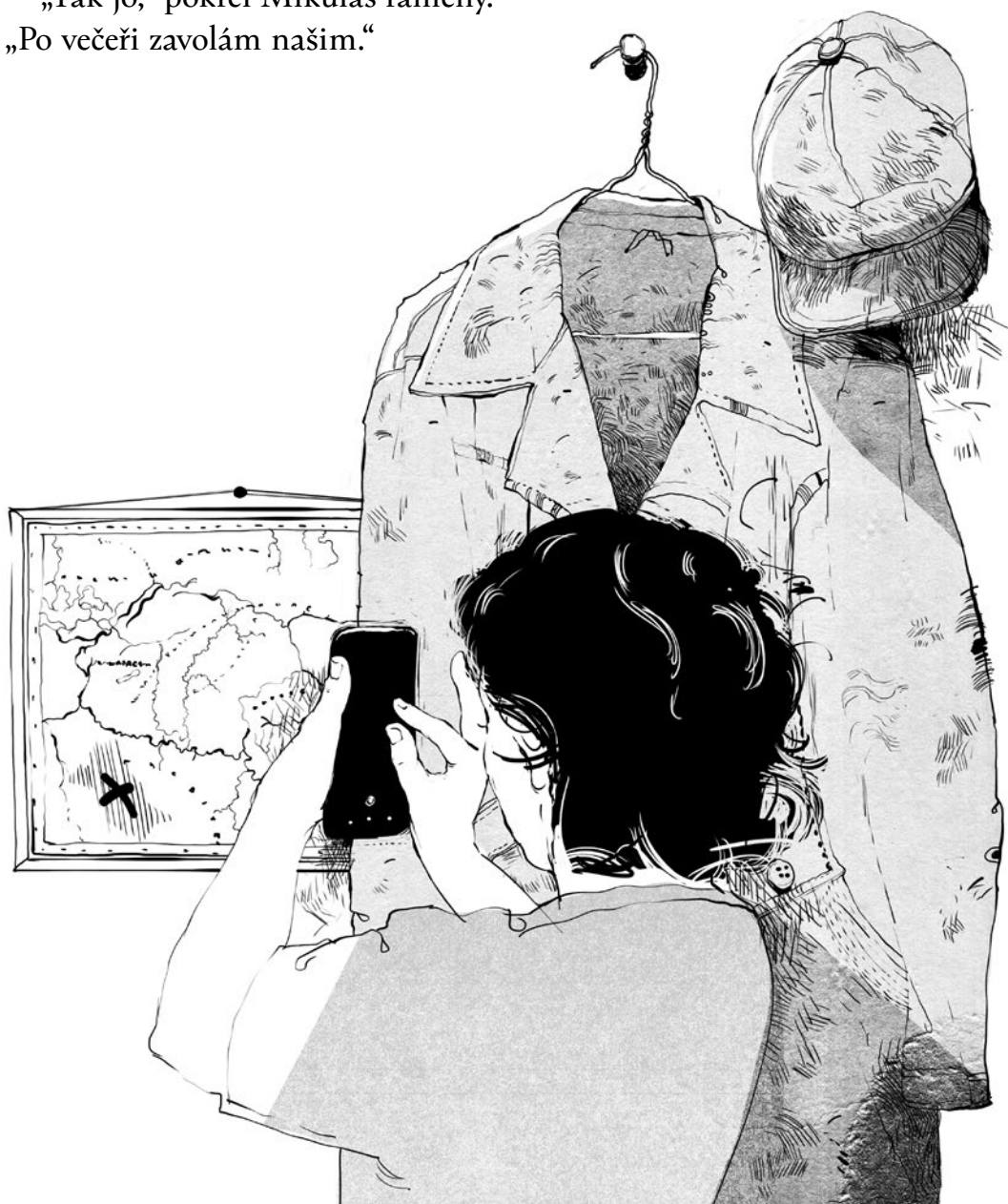
„Protože tam žili i Němci. Co tě to napadlo?“

„Ani nevím. Asi jsem to někde zaslechl.“

„Na Hiršau zapomeň,“ ozve se děda a naloží si plný talíř smaženice. „Žádný Hiršau už není a nebude.“

„Tak jo,“ pokrčí Mikuláš rameny.

„Po večeri zavolám našim.“

„Zavolej a pozdravuj je. A teď jez,“ posadí se babička ke stolu a pustí se do jídla. Mikuláš spokojeně loví kusy jahod v louži másla na talíři. Je rád, že nemusí jíst dědovy houby, a myslí na to, že zítra si Čurdu pohlídá. Zítra půjde za ním a zjistí, kam jezdí a kde přesně leží to místo označené červeným křížkem.

Máma večer v telefonu mluví rychle a nemá čas, je na nějaké pracovní večeři. Řekne jen, že o víkendu přijedou. Táta telefon nevezme vůbec. Mikuláš si v mobilu vyhledá heslo „Sbor národní bezpečnosti“. Děda měl pravdu, byli to policajti.

PŘÍPADY KRÁTKOZRAKÉHO DETEKTIVA V ZEMI NA KONCI SVĚTA

Hned po snídani se Mikuláš posadí s knížkou na lavičku na zápraží. Na čtení se nesoustředí, co chvíli mu oči přeskočí k sousedovi. Čurdovy slepice se tam procházejí a žádná se nepokouší podlézt plot a hrabat v babiččině záhonu.

Je unavený, v noci špatně spal, měl divné sny, ve kterých viděl osedlaného Čurdu procházet se po louce, a on, Mikuláš, seděl v tom sedle oblečený jako pilot, v letecké kukle, s brýlemi a v kombinéze, s dlouhou bílou šálou kolem krku. Děda stál uprostřed louky a praskal bičem. Pak najednou Čurda zmizel a bylo ho vidět, jak na kole uhání pryč a hrozí Mikulášovi pěstí. A Mikuláš sbíral ze země babiččiny jahodové knedlíky a házel je po Čurdovi. Děda přitom křičel, že s jídlem se nehází a že si babička s těmi knedlíky dala spoustu práce. Vytrhl se ze sna a posadil se na posteli. Chvíli mu trvalo, než si uvědomil, kde vlastně je. Poslední, na co si vzpomínal, byla bílá koule jahodového knedlíku v jeho dlani. Za oknem bylo ještě šero, ale už zpívali ptáci. Natočil si v kuchyni sklenici vody a vyšel na zápraží. Nad zahradou se povalovala mlha, za plot nebylo skoro vidět. Divný sen. Doma mívá občas taky sny, většinou si je ale ráno nepamatuje a ještě nikdy ho žádný sen neprobudil. Přemýšlel, jestli o tom, co u Čurdy viděl, nemá říct dědovi. Radši ne — nakonec, mohlo by se stát, že by